

## شیوه های آموزش تفکر انتقادی و خلاق و ترویج آن در رشته های علوم انسانی

شهلا ابراهیمی<sup>۱</sup>

### چکیده

امروزه آموزش اصول صحیح فکری در نظام آموزش عالی کشور را باید به عنوان یک ضرورت مهم در نظر گرفت. آموزش دو شیوه اندیشیدن، یعنی تفکر خلاق و تفکر انتقادی در سیستم آموزشی رشته های علوم انسانی به عنوان یک نیاز احساس می شود. آموزش تفکر انتقادی یا تردید سالم که ویژگی آن تیزبینی دقیق، اصلاح و دوباره سازی مسائل است و در نظریه «رابرت کارپلوس» مطرح شده که با تجزیه و تحلیل چارچوب های مسأله و نقادی کامل آنها از طریق تمرین مسائل و ایجاد انگیزه در دانشجویان برای انجام تحقیقات خارج از کلاس درس قابل اجرا می باشد. آموزش تفکر خلاق نیز که با انعطاف پذیری و نوآوری روند حل مسائل را آسان می سازد، در نظریه «رابرت استرانبرگ» بیان شده و در آن گسست باورهای علمی کهن، بارویکردی تازه به ایده های نو و امکان ایجاد تبادل اطلاعات بین اندیشه های بکر و محیط سنتی، نیاز به آگاهی از پیشینه افرادی که در صدد بسط و توسعه علوم انسانی اند، حائز اهمیت می داند. در این مقاله به دو روش دیگر آموزش

---

۱. کارشناس علوم تربیتی

اندیشیدن اشاره گردیده است. شیوه آموزش تفکر افقی « ادوارد دوبونو » که به استفاده بهینه از استعداد های فرد را برای پرورش خلاقیت توجه می کند. روش ذهن انگیزی نیز با ایجاد یک فضای باز بحث و گفتگو زمینه رشد اندیشه های نقاد را در دانشجویان علوم انسانی که بیشتر مباحث درس آنان تحلیلی بوده، مفید می باشد. آشنایی با شیوه اندیشیدن متفکران و بزرگان عرصه علم، دانش و هنر به عنوان الگوهایی از توسعه و تعالی می تواند برای بسیاری از دانشجویان علوم انسانی در جهت تقویت اندیشه های آنان مؤثر باشد که در این مقاله الگویی از دو محقق « گریندرو بندلر » در روشی به نام « برنامه ریزی عصبی - کلامی » یا (ان ال پی) بیان شده که نوعی مدلسازی رفتاری از طریق کشفیات علمی دیگران است و برای تقویت اندیشه روش آموزشی مفید<sup>۱</sup> می باشد.

**کلید واژه ها:** تفکر، تفکر انتقادی، تفکر خلاق، خلاقیت، تفکر هدایت شده، آموزش اکتشافی، مطالعه آفریننده، انتقاد، شیوه تفکر افقی، روش ذهن انگیزی.